

ALLAH'IN VE RASÛLÜNÜN HALİFESİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَمَاتَ مِنْ سُنَّتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ،
وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ مَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ
غَزَا فَمَاتَ مِنْ سُنَّتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

(الديلمى عن أبى سعيد)

RE. 410/3 (*Men emera bi'l-ma'rûfi, ve nehâ ani'l-münkeri, fehüve halîfetu'llâhi fi'l-ardı, ve halîfetü kitâbihî, ve halîfetü rasûlihî*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, ihsanı, ikramı cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri sizleri iki cihanda aziz eylesin... Peygamber SAS Efendimiz'in ehâdîs-i şerîfesini *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve açıklanmasına başlamadan önce, evvelen ve hasasaten, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için; cümle hakka yakın kulların ruhları için; hassaten ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Hocamız'ın hocası Gümüştaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; onun talebelerinin hocalarının ruhları için; şu okuduğumuz eserin içindeki malumatın, hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün âlimlerin, râvilerin, gayretli kulların, himmetli kulların, hatta basılmasına, ciltlenmesine çalışanların ruhları için; Uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere Rasûlüllah SAS Efendimiz'e bağlılığından ve muhabbetinden dolayı şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının,

ruhları için; biz hayattaki müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için; buyurun bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup, öyle başlayalım!

.....

a. İyiliği Emretmek, Kötülükten Alıkoymak

Peygamber SAS Hazretleri, Sevban RA'dan bize rivâyet edildiğine ve Deylemî'nin *Müsnedü'l-Firdevs* isimli kitabına kaydettiğine göre buyurmuşlar ki:¹

مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ، فَهُوَ خُ
لَيْفَةُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، وَخَلِيفَةُ كِتَابِهِ، وَخَلِيفَةُ

رَسُولِهِ

(الدَيْلَمِيُّ عَنْ ثَوْبَانَ)

RE. 410/3 (*Men emera bi'l-ma'rûfi*) “Kim ma'rufu emrederse, (ve nehâ ani'l-münkeri) münkerden de nehy ederse...”

Mârufu emretmek, münkerden nehy etmek ne demek? Arapça kelimeleri aynen kullanıyoruz, nasıl terceme bu?

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.586, no:5834; Sevbân RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.84; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.480, no:1517; Ubâdetü'bnü Sâmit RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XX, s.74, no:21540.

Kim aklın ve şeriatin hoş gördüğü şeyleri yapmak, yaptırmak için tavsiyede bulunur, koşarsa; kim de aklın ve şeriatin beğenmediği, istemediği, “Bu güzel bir şey değil!” diye uygun görmediği şeyi yaptırmamak için gayret sarf ederse, o gayrette olursa...

Ne demek yani? İşi gücü akl-ı selîmi ve şer’-i şerîfi hâkim kılmak; emrettiğini yaptırmaya çalışmak, yasakladığını da yaptırmamaya çalışmak.

Kim böyle yaparsa, böyle yapan kimse nedir, kimdir? (*Fe-hüve halîfetu’llâhi fi’l-ardi*) “O, yeryüzünde Allah’ın halifesidir.”

Daha büyük bir şeref var mı? Ben bıraktım başka mesleği; ne mühendislik isterim, ne doktorluk isterim, ne esnafılık isterim, ne tüccarlık isterim. Allah’ın halifesi oluyor insan! (*Halîfetu’llâhi fi’l-ard*) yeryüzünde Allah’ın halifesi oluyor!

Acaba bundan daha yüksek bir rütbe biliyor musunuz? Olabilir mi? Mümkün değil.

Onun için, gelin emr-i mâruf edelim, nehy-i münker edelim! Gelin iyilikleri yaptırmaya çalışalım, kötülükleri engellemeye çalışalım. İnsanın yan gelip yatmasıyla kazanç avucuna gelmez. Dünyada çalışmak için kazanmak, rahat etmek için çalışmak gerektiği gibi âhîret için de çalışalım!

Asr Sûresi’nde şöyle buyruluyor:

وَالْعَصْرِ. إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ. إِلَّا الَّذِي نَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ، وَتَوَّصُوا بِالْحَقِّ، وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ

(العصر: ۱-۳)

“Asra yemin olsun ki insanoğlu çalışmalarında ziyandadır.Ancak iman edip sàlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı vesabrı tavsiye edenler müstesnâ...” (Asr, 103/1-3)

Yoksa hüsrandadır, ziyandadır, mahvoluyor gidiyor. Sonra çok pişmanlık çekecek, dizini dövecek, “Ah, vah!” edecek, saçını başını yolacak. Ne yaparsan yap, yüzünü yırt istersen, tırnaklarınla parça parça et; fayda yok!

Burada aklını başına devşirip, yapman gereken şeyi yapacaksın.

Allah’ın halifesi oluyor. Allahım, yâ Rabbi, çok şükür el-hamdü lillah.

(*Ve halîfetü kitâbihî*) Kur’an’ın halifesi oluyor.

Nedir Allah’ın kitabı? Kur’ân-ı Kerîm. Kur’ân-ı Kerîm’in halifesi oluyor.

(*Ve halîfetü rasûlihî*) Rasûlullah SAS Efendimiz ki, yoluna canımız feda olsun, anamız babamız feda olsun...

Ashâb-ı kirâm Peygamber SAS Efendimiz’e:²

---

² Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.1541, no:3968; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.184, no:2836; Ebû Mûsâ el-Eř’arî RA’dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.686, no:990; Neseî, *Sünen*, c.V, s.10, no:2440; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.152, no:21389; İbn-i Ebî şeybe, *Musannef*, c.VII, s.85, no:34386; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.12, no:617; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.27, no:19597; Ebû Zer RA’dan.

Neseî, *Sünen*, c.VI, s.185, no:3496; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.335, no:8407; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.VII, s.158, no:12611 ve 12612; Ebû Hüreyre RA’dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.49, no:1932; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.186, no:12961; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VII, s.260; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ!

(*Fidâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llâh!*) “Ey Allah’ın Rasûlü, ey Allah’ın bize gönderdiği elçisi, habibi olan Muhammed-i Mustafâ! Sana anam, babam fedâ olsun!” diye hitap ederlerdi.

O zât-ı celil-i kadrin halifesi oluyor.

Bir hadîs-i şerîfte okudum ki, Peygamber SAS Hazretleri şöyle

buyurmuş;

“—Kıyamet gününde insanların hasret, hüsrân, nedamet, pişmanlık bakımından en şiddetlisi; en çok pişmanlık duyacak, diz dövecek insan o kimsedir ki, Allah ona ilim öğrenme imkânı vermiştir de öğrenmemiştir.”

İmkânı vardı, Arapça’yı öğrenebilirdi, fıkıh-ı şerîfi, hadisi, tefsiri öğrenebilirdi. Öğrenmedi.

“—Ya ne öğrendi? Bir şey öğrenmedi mi?”

“—Yazın deniz kenarına gitti, çok güzel yüzdü. Güneş banyosu yaparsa insan, kışın nezle olmazmış diye güneşte yandı, sıhhat kazanmak için...”

Hepsinin bir mâkul sebebi var, herkes bir sebep ileriye sürüyor.

“—Kışın çok çalıştığımızdan yorulduk, yazın dinlenmemiz gerekiyordu, moralimizin yerine gelmesi gerekiyordu. Moral eğitimi oldu.

Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.I, s.421,no:556; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.281; Hz. Ali RA’dan.

Moralimiz yerine geldi, eğlendik, rahatız.” E haydi bakalım, şimdi çalış.

Bu hadisi hatırlınızda iyi tutun, iyi tutalım da böyle hareket edelim:

“—Ya emr-i mâruf, nehy-i münker yaparsınız ey cemaat-i müslimîn, ya da Allah-u Teâlâ Peygamber Efendimiz’in haber verdiğiğine göre başınıza öyle bir belâ musallat eder ki, dua edersiniz, edersiniz, kaldırılmaz. Sâlihleriniz dua eder, sâlihlerinize bile Allah icabet etmez.”

Bir hadîs-i şerîfte okudum:

Allah’ın sevgili, sâlih kulları var ya, her devirde olacak, eksik olmaz; âhîr zamanda ellerini kaldırır dua edermiş. Onlar kendilerini düşünmezler, Ümmet-i Muhammed’i düşünürler.-

“—Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed’e rahmet eyle. Yâ Rabbi!

Hallerini hoş eyle. Yâ Rabbi! Dertlerden kurtar...” Allah-u Teâlâ Hazretleri diyecekmiş ki:

“—Sen kendine dua et! Bırak onları, ben onlara kızgıyım.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri sâlih kimselere, onlar için dua ettirmeyi bile istemeyecekmiş.

Onun için, emr-i mâruf, nehy-i münker yapın!

“—Kime yapacağız? Dışarı çıksak yapabilir miyiz? Ne olacak?” Evine yap, hanıma söyle. Piyazla, pohpohla, hediye al.

“—Etme eyleme hatun, gel şu hadisleri okuyalım, ayetleri okuyalım, Allah yolunca gidelim!” de.

Çocuğuna yalvar yakar, bisiklet al, sev, okşa:

“—Haydi sen büyük adam olacaksın, ben senin ekmeğini yiyeceğim, bana bakacaksın. Haydi evladım, canım ciğerim.” de, ne diyeceksen de, çocuğuna... Allah’ın dinini, imanını, adaleti, insafı, iyiliği, hoşluğu, aklın ve şeriatin güzel gördüğu şeyleri öğret. Kötü şeylerden de engellemeye çalış!

Müslüman adam, çocuğuna bakıyorsun; bir entari giydirmiş, donu görünüyor. Müslüman adam, o tarafa bakıyorsun öyle, bu tarafa bakıyorsun böyle... Ticarethânesine bakıyorsun öyle, işine bakıyorsun öyle... Müslümansak, müslümanlığımızın eseri üzerimizde görünsün, bilinsin; müslüman olmayan insanlardan bizim bir farkımız olsun. Konuşma, giyinme, tavır, hareket, düşünce tarzı, zerafet, adalet, insaf ölçüsü bakımından...

“—Herkes yiyor efendim bu haramı...”

Herkes yer ama, sen yiyemezsin! Sen haram yedin mi, kırk gece namazın kabul olmaz, kırk sabah duana icabet olunmaz. İstersen ye, sen bilirsin.

O yediğin lokmadan hâsıl olan eti cehennem paklar, başka türlü temizlenmez. Onun temizlenmesi başka türlü olmaz.

Emr-i mâruf, nehy-i münker yaparsanız yaparsınız, yoksa düşmanlar üstünüze çullandır; sizin çocuğunuzu alır komünist yapar, dinsiz yapar, şöyle yapar, böyle yapar; sizin çocuğunuz sizin karşınıza gelir.

Bu milletin sırtı yere mi gelirdi? On altıncı asırda, Kânûnî devrinde bir sefir, Baron de Büsbek elçi olarak gelmiş de kitabının sonunda diyor ki;

“—Yahu bu Osmanlı ordusu yenilir mi? Şöyle baktığın zaman mızrakları orman gibi, kendileri deniz gibi çalkanıyor. Koca ordu. Bu ordunun önünde kim durabilir?” diyor idi.

Ne hale geldik? Ne diye kaçırdık o fırsatı?

Buradan dosdoğru Mekke-i Mükerreme'ye giderdik. Ne vize mecburiyeti olurdu ne başka bir zorluk olurdu. Petroller bizim olurdu. Yani dünya metaı değil de derdimiz; elde bir nimet vardı, gitti.

Nimet neden gider?

Mânevî sebebi; nimet, şükürü eda edilmeyince elden gider. Nimete küfrânda bulunulunca, küfrân-ı nimet olduğu zaman nimet elden gider. İstersen bir dene. Zenginsin, bakalım zenginliğin gereğini yapma, şükretme; gör bakalım.

Onun için Allah CC, her şeyimizle ona muhtacız, her şeyimiz ondandır, halimiz çok haraptır; bizi tamir ederse, o tamir eder. Çamura batmışız, bizi çıkartırsa o çıkartır. Cehenneme doğru yuvarlanıyoruz; bizi bu yuvarlanıştan durdurup çekerse o kurtarır. Çok yalvaralım! Allah'ın dinine yardımcı olalım, emr-i mâruf, nehy-i münker yapalım!

“—Beş tane evlâdım var hocam!”

Eğer beş tanesi de senden daha iyi müslüman olmazsa, vebaldesin!

Çocukların ne oldu?

“—Şunu oldu, bunu oldu, hık mık... Hiç orasını sorma!” Sokakta gittiğin zaman bakıyorsun, üç nesil yan yana gidiyor; anneanne, onun kızı olan anne, onun kızı olan torun... Torun, anne, nine, yan yana... Anneanne çarşafı farz edelim veya iyice örtünmüş. Anne başını yarım örtmüş, mantosu dizlerinin birazcık altında. Kızı hiç sorma. E ne oldu, ne oluyor, nereye doğru gidiyor şimdi bu çizgi?

“—Görülüyor işte... Daha ne soruyorsun hocam, ne tarafa doğru gittiği belli.”

Çocuklarımızı terbiyeli, edepli yetiştireceğiz. Şu dinimizin emirlerini öğreneceğiz.

“—Kendimiz bilmiyoruz ki...”

O zaman kendimiz öğreneceğiz. Kitaplar çok, kütüphaneler dolu. Hatta bizim evimizde de, aç misafir odasının kapısını, gir içeri, bak ne kadar kitap vardır; sırtı yaldızlı, kalın kalın, böyle dört parmak, beş cilt, dokuz cilt, on bir cilt...

Kitap çok ama okuyacak insan lazım. Okuduğunu hazmedecek, hazmettiğini de başkasına “Buyurun, işin aslı budur.” diye arz edecek.

Bunu yaparsak yaparız; yapmazsak, gelenler yetmedi mi, daha ne söyleyeyim? Başa gelenler kâfi gelmedi mi, daha ne geleceğini uzun boylu anlatayım?

Şu şerefe bakın: “Emr-i mâruf, nehy-i münker yapan insan Allah’ın yeryüzünde halifesidir, Kur’an’ın halifesidir, Rasûlüllah’ın halifesidir.”

b. Evlâdını Reddeden Baba

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Hibban, İbn-i Ömer RA’dan rivâyet eylemiş. Garip bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:³

مَنْ انْتَفَى مِنْ وَلَدِهِ لِيَفْضَحَهُ فِي الدُّنْيَا، فَضَحَ هُوَ
لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ
الْأَشْهَادِ، قِصَاصٍ بِقِصَاصٍ

(حم. طب. حل. عن ابن عمر)

(*Men intefâ min veledihî li-yefdahahû fi'd-dünyâ, fadahahu'llâhu yevme'l-kıyâmeti alâ ruûsi'l-eşhâd, kısâsun bi- kısâs.*)

“Kim evlâdını, ‘Bu benim oğlum değil!’ diye inkâr ederse, evlâdından teberrî ederse...”

Neden? Onu mahcup etmek için, hor rezil etmek için. Nesebi gayri sahihmiş gibi söylemek istiyor. Evlâdına kızmış. “Bu benim evladım

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.26, no:4795; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.400, no:13478; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.312, no:4297; Heysemî. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.652, no:7862; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.224; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.196, no:15327; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.79, no:21551.

değil, bilmiyorum babası kim...” gibi böyle bir şeyle evladını rezil rüsva etmek için evladından teberrî ederse...

Dünyada böyle yapar, evlâttan hıncını alır ama; (*fadahahu'llâhu yevme'l-kıyâmeti alâ ruûsi'l-eşhâd*) “Bütün insanların şahitliği karşısında, şahitlerin başında, karşısında Allah da onu rezil eder.”

Bu işlerin bir hesabı yok mu? Bu zulümler, bu gadirler, bu haksızlıklar, bu çalmalar, çırpmalar, hırsızlıklar, bu dolandırıcılıklar cezasız mı kalacak? Bir adalet günü yok mu?

Var... O ona öyle yaptı mı Allah da onu mahşer halkının karşısında öyle bir rezil edecek, öyle bir rezil edecek ki tariflere sığmaz.

Garip bir hadis-i şerif.

(*Kısâsun bi-kısâs*) “Kısasa kısas” diyor Peygamber Efendimiz.

Dünyada evlâdına o öyle yaptı, Allah da ona âhirette öyle yapar.

“—Güzel de garipliği nereden?”

Yahu baba evlâdına böyle mi yapar? Garip olan bu... Değil mi?

Baba evlâdına böyle yapar mı?

Kardeşlerim, bu dünya bir acaip dünyadır. Çok acaiptir. Bu yalan dünya babayı evlâda düşürür, evlâdı babaya düşürür, kardeşi kardeşe düşürür. Bu maddî menfaat... Maddî menfaat yok; mânevî kırgınlık, hınç, haset, kibir, ucub... Kötü huylar yani. Hani bizim içimizden atmak

için uğraştığımız bu kötü huylar yok mu, sırf hınç almak için insan işte böyle yapar. Kardeş kardeşe yapar, Allah korusun... Baba evlada yapar. Evlat babaya daha beterini yapabilir. Bunlar olabiliyor.

Bizim ailelerde pek olmaz. Müslüman aileler Allah'tan korktuğu için, o evladına karşı mes'uliyet duygusu duyar, yapmaz. Evlat da babasına karşı saygı, hürmet duyar, yapmaz deriz ama, bak hadis-i şerifte böyle şeyler de oluyor. Demek ki olmuş ki, bir daha olmasın diye Peygamber Efendimiz onun cezasını söylüyor.

Onun için, umumi bir kaide çıkartmak gerekirse; kimsenin haysiyetine, şerefine dokunmak, onu burada rezil rüsvâ etmek için bazı laflar ortaya çıkartmak, "Efendim şu şöyledir, bu böyledir..." demek doğru değildir. Diyenler sonra çok pişman olur.

Hasan-ı Basrî Hazretleri bir tabak meyve almış, güzel birtabağın içine koymuş, filanca tanıdığa göndermiş.

Neden? O tanıdık, Hasan-ı Basrî aleyhinde konuşurmuş, dedikodu edermiş, gıybet edermiş. O ona bir tabak meyve göndermiş. Gönderdiği şahısla beraber o şahsa dedirtmiş ki:

"—Duydum ki ibadetler yapıp da kazandığın sevapları bana bağışlıyormuşsun. Başka bir şey verecek bir halim yok, teşekkür ederim, bu meyveleri lütfen kabul et!"

Neden? O onu gıybet etti mi, onun sevapları bu tarafa gelir de ondan... Gıybet edilen zarar etmez, gıybet eden zarar eder. Kötülenen zarar

etmez, kötüleyen zarar eder. İftira eden zarar eder, iftiraya uğrayan mânevî bakımdan kazanır.

Bir şeyi biliyor musun? Kat'î olarak biliyorsan öyle söyle; bilmiyorsan sonra (*kısâsun bi-kısas*) kısasa kısas buyurmuş, başına aynısı gelir. Hatta bir kimse bir kimseye “Kâfir!” dese; kızdı, “Kâfir!” dedi. “O laf havada dolaşır döner, eğer karşısındaki adam hakikaten kâfirse ona gider ama, kâfir değilse dönüp sahibine gelir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için öyle kâfir, münafık, yalancı, dolancı, iftiracı, bilmem ne dememek lâzım!

Bu dünya imtihan dünyasıdır. Aklını başına topla; kimsenin hakkını alma, âhını alma!..

Alma mazlumun âhını, çıkar âheste âheste...

Âheste âheste çıkar, dumanı göğe böyle yavaş yavaş, ağa ağa çıkar. Onun için mazlum olmak, zalim olmaktan daha iyidir.

“—Haklı olduğu halde münakaşadan kendisini çekene, cennetin avlusunda bir köşkü tekeffül ediyorum.” diyor Peygamber Efendimiz.

Haklı olduğu halde, baktı ki iş büyüyecek; “Pekiyi pekiyi kardeşim, Allah’a ısmarladık...” dedi, çekildi, münakaşayı büyütmedi. Ama haklıydı, isteseydi müdafaa edebilirdi, şahit getirebilirdi. “Ona cennetin avlusunda bir köşk garanti ederim.” diyor Peygamber Efendimiz.

Aklımızı buna göre devşirelim, işimizi bunlara göre yapalım!

c. Fakirliği Zenginlikten Çok Seven Kimse

Bu hadis-i Şerifi, Deylemî Abdullah ibn-i Amr RA'dan rivâyet eylemiş. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:⁴

مَنْ أَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ ظَفِرَ بِالْجَنَّةِ الْعَالِيَةِ،
وَمَنْ كَانَ أَلْفَقْرُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْغِنَى، فَلَوْ اجْتَهَدَ
عِبَادُ الْحَرَمِينَ، أَنْ يُدْرِكُوا مَا أُعْطِيَ مَا أَدْرَكُوا

(الديلمى عن ابن عمرو)

(Men ensafa'n-nâse min nefsihî zafire bi'l-cenneti'l-âliyeti, ve men kâne'l-fakru ehabbe ileyhi mine'l-gınâ, felev ictehede ubbâdu'l-harameyni, en yüdrikû mâ u'tiye mâ edrekû)

(Men ensafa'n-nâse min nefsihî) “Kim insanlara kendisinden pay biçip adaletle, ölçülü hareket ederse...”

“—Bunu bana yapsalar ben hoşlanmam, o halde ben de ona yapmayayım. Bu haksızlığı bana yapsalardı dayanamazdım, o halde ben de ona yapmayayım. Bana böyle muamele yapsalardı çok üzülürdüm, o halde ben de ona öyle yapmayayım.” diye içinden gelen bir ölçü, adalet duygusuyla insaflı, adaletli davranırsa, ne olur? *(Zafire bi'l-cenneti'l-âliyeti)* “Yüce cenneti kazanır, elde eder.” Adalet güzel bir duygudur. Haklıya, “Sen haklısın!” diyebilmek; haksıza, “Yok, bu doğru değil!” diyebilmek; hak sahibine, “Hakkını al, bu senin hakkındır!” diye verebilmek.

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.805, no:43199; *Câmiü'l-Ehâdis* c.XX, s.81, no:21557.

Sekiz ay çalıştırmış arkadaşlarımızı, işçileriyle beraber, şirket olarak; hâlâ parasını vermemiş. Gidiyor kamyon alıyor, bilmem ne alıyor. Hey şaşkın hey... Zavallı çalışmış, ter dökmüş.

Kim adaletli olursa yüce cenneti kazanır, kesb eder, elde eder.

(Ve men kâne'l-fakru ehabbe ileyhi mine'l-gınâ) “Kime ki fakirlik zenginlikten daha sevimli, daha hoş gelirse...”

Kulaklarınız yanlışı duymadı. Fakirliği daha çok seviyor, zenginliği istemiyor. “İstemem ben zenginliği, bana fakirlik daha hoş!” diyor.

(Felev ictehede ubbâdu'l-harameyni) “Harameyn-i Muhteremeyn’in, Mekke-i Mükerrreme’nin, Medine-i Münevvere’nin âbid kulları çalışsa, çabalasa; *(en yüdrîkû mâ u’tiye)* ona verilen dereceyi, sevabı elde etmek, kazanmak, ona ulaşmak, erişmek için ibadette, taatte çalışsa, çabalasa; *(mâ edrekû)* onun seviyesine ulaşamazlar.”

Allah Allah, şimdi gel işin içinden çık. Tam “Bir ev sahibi olayım!” diyordum, “Bir köşküm olsaydı. Bir de Mercedes arabam olsaydı. Bir de deniz kenarında yalım olsaydı. Bir güzel ticarethânem olsaydı, ben çalışmadan ayda üç milyon lira gelirim olsaydı, onlarla gezerdim, tozardım, hac da ederdim...” derken şimdi çıktı karşıma bir hadîs-i şerîf, fakirliğe daha çok uygun diyor.

الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ، كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ يُغْرَقُ فِيهَا

(Ed-dünyâ bahrun amîkun, kesîrun mine'n-nâsi
yuğraku fîhâ)

“Bu dünya bir dipsiz derin denizdir, burada
çokları boğuldu.”

Sade sen gelmedin ki bu dünyaya; senden önce
çok kimseler boğuldu. Peygamber SAS Efendimiz
yemin ederek söylüyor, diyor ki:⁵

أَبْشِرُوا، فَوَاللَّهِ لَأَنَا مِمَّنْ كَثُرَ الشَّيْءِ أَخَوْفُ
عَلَيْكُمْ مِنْ قَلَّتِهِ

(الحسن بن سفيان، حل. عن عبد الله بن حوالة)

(Ebşirû, feva'llâhi li-enne min kesreti'ş-
şey'i ahvefu aleyküm min kılletihî) “Sevinin!
Vallahi, ben sizin bir şeye sahip olmayıp ihtiyaç
içinde kalmanızdan ziyade, fazlasıyla sahip
olmanızdan, zenginliğinizden korkarım.”

Neden?

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغِي. أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَى

(العلق: ٦ - ٧)

(Kellâ inne'l-insâne leyetgâ. En raähü'stağnâ.)
“Gerçek şu ki, insanoğlu kendisini müstağni
gördü mü, ihtiyaçtan vareste gördü mü, paralı

⁵ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.3; *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.135, no:2295; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.114, no:941; İbn-i Abdilber, *el-İstiâb*, c.I, s.270; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.I, s.73; Abdullah ibn-i Havâle RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.371, no:31785; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.105, no:150; RE. 7/1.

pullu gördü mü, o zaman azar, sapıtır.” (Alak, 96/6-7)

“—Hocam ben sapıtmam. Köyümden çıkarken söz verdim; zengin olsam bile yolumu değiştirmeyeceğim.”

Ben senin oğlunu görürüm. Hele sen adını, adresini bir ver bakalım. Oğul sapıtır. Babası köylüdür, köylülüğünü bilir. Sırtında küfeyle pazarda yük taşıdığını bilir; maydanoz, dereotu sattığını bilir ama evlat bilmez.

“—Benim babam zengin.” der, “Mercedesliyim!” der.

Mercedes’ten indirip Murat’a bindirirsen suratı asılır. Oğul sapıtır. Zenginlik, para pul gelir.

Avustralya’ya gittim. Bizim işçiler gidince orada çok gariplik çekmişler; bilmedikleri bir diyar, dillerini bilmiyorlar. “Orada bize Yunanlılar yardım etti.” diyor. Bak şimdi, hani doğruyu söyleyeceğiz ya, kavga gürültü, onlar bize hücum edecek gibi şeyler, ihtilaflarımız var arada ama orada devlet tahriki olmayınca yardım etmişler. Yunanlı hiç olmazsa benimle konuşan kardeşe yardım etmiş. “Müşküllerimizi çözmekte bize epeyce yardımcı oldular.” dedi.

Yeni geldiği için bizim Türk işçileri, oradaki Yunanlı sormuş;

“—Nasıl buldun bu Avustralya’yı?”

“—E yeşillik, temiz havalı, güzel manzaralı bir yer.”

“—Zehir zemberek buranın havası.” demiş.

“—Niye öyle diyorsun?”

“—Çocukların biraz yetişsin de gör!” demiş.

Tabii orada para var, pul var, zenginlik var, imkân var, zevk var, sefa var, eğlence var; çocuklar anaya babaya âsi olup zevke sefaya dalıveriyorlarmış. Yunanlıcığın, zavallının bile yüreği yanmış da “Hele hele sen bir görürsün...” demiş çocuklarını kasederek...

Zengin olup da şaşırılmamak çok zordur. Ne yapalım? Allah’tan her şeyin helalini isteyelim. Allah bize hayırlısını, helalini versin.

“—İnsanın gırtlığından içeriye bir haram lokma girerse kırk gece kıldığı namaz kabul olmuyor, kırk sabah yaptığı dua kabul olmuyor.” diye okuduk.

Allah bize helâlini versin, helâlinden versin.

Meşhur bir hikâyeye vardır, hadîs-i şerîf kitaplarında geçer. Birisi geliyor;

“—Yâ Rasûlallah, çok sıkıntıdayım, bana dua et de zengin olayım.”

“—Ey Salebe, şükürünü edâ edebileceğin az bir mal, sana çok maldan çok daha hayırlıdır.”

“—Pekiye yâ Rasûlallah.”

Çekiliyor. Aradan bir zaman geçiyor;

“—Yâ Rasûlallah, fakirlik canıma tak dedi, evde çok sıkıntı çekiyorum, yoksulluk çekiyorum, dua et de zengin olayım.”

“—Yâ Salebe, şükürünü edâ edeceğin az bir mal, sana şüküründen uzak kalacağın çok maldan daha hayırlı olur.”

“—Pekiyi yâ Rasûlallah.”

Yine çekiliyor. Üçüncü sefer, bir zaman geçtikten sonra geliyor:

“—Yâ Rasûlallah, fakirlik canıma tak dedi, dua et zengin olayım.”

“—Yâ Rabbi, Salebe’ye istediğini ver.” demiş Peygamber Efendimiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri istediğini vermiş.

Salebe’nin koyunları doğurmaya başlamış, develeri çoğalmaya, sürüleri artmaya başlamış. Arada namaza, Mescid-i Nebevî’ye gelmemeye başlamış. Diyor ki Peygamber Efendimiz;

“—Salebe nerede?”

“—Koyunlarını otlatıyor da yetişemedi namaza...” Aradan bir zaman geçiyor;

“—Salebe nerede?”

“—Cuma’dan Cuma’ya gelebiliyor.”

Aradan bir zaman geçiyor;

“—Salebe nerede?”

“—Medine’nin dışında. Buranın otları, otlakları yetmedi de otlatmak için uzaklara gitti.”

O şey, artan şeyler ibadetten, Rasûlüllah’ın meclisinden, mescidine devamdan kestirtmiş.

Zekât âyeti inmiş. Rasûlüllah her yere zekât âmilleri, vazifeliler gönderiyor; “Zekât âyeti indi, koyunlarınızdan şu kadar, develerinizden şu miktar, paralarınızdan şu miktar vereceksiniz.” diye tebliğ ediyorlar. Salebe vermemiş.

“–Yahu bu malları kim verdi sana?” Allah verdi.

“–Kimin sayesinde kazandın?”

Bilmiyor muydun Rasûlullah’ın duasıyla olduğunu? Kaç defa gittin istedin. Ondan sonra verilmedi mi bu?

Allah istiyor işte; sana o zenginliği Rasûlullah’ın duası bereketiyle veren Allah-u Teâlâ Hazretleri bu malı Allah yolunda zekât olarak vermeni istiyor.

Vermedi. Rasûlullah’a geldiler, söylediler.

“–Bir daha ona gitmeyin!” dedi.

Darıldı Rasûlullah Efendimiz. Bir daha gitmediler.

Rasûlullah âhirete göçtü, irtihal eyledi. Yerine Ebû Bekr-i Sıddîk geçti. Ondan sonra aklı başına geldi adamın, göndermeye çalıştı ama kimse zekâtı kabul etmedi. Ebû Bekr-i Sıddîk geçince idare değişti, “O alır.” diye ona zekât gönderdi. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz;

“–Rasûlullah’ın almadığı bir malı ben ne hakla nasıl alırım, almam!” dedi.

Zekâtını almadılar, öyle gitti.

Her şeyin hayırlısını istemek lâzım! Mal verir de sonunda azgınlık olacaksa iyi değil; fakirlik verip de sonunda hırsızlık, arsızlığa gidecekse o da iyi değil.

“–Yâ Rabbi bana helâl mal ver. Dünyada, âhirette hayırlısını nasip eyle, afiyet ihsan eyle.” diye Allah’tan hayırlısını isteyin.

Allah her şeyin hayırlısını versin...

Ama zenginlikten ziyade gönlü fakirliğe meyyal... Neden?

“—Ne yapayım ben şu dünya metânını?” diyor, âhirete rağbet ediyor. Buna zühd derler; dünyaya kıymet vermemek, dünya malına aldırmamak, âhirete rağbet etmek.

Evliyâullahtan bir zâta bir kese içinde şu kadar bin altın getirmişler.

“—Bunu al, sana veriyorum.”

Şöyle keseye bakmış;

“—Ne kadar var bunun içinde?”

“—Şu kadar bin altın var.” Bayağı bir para.

“—Daha fazla altının olsa ister misin?”

“—İsterim tabii...” demiş.

Altın değil mi, zenginlik değil mi?

“—Neyse al, sen buna daha muhtaçsın, ben hiç istemiyorum.” demiş.

O eskilerin hallerini anlayamayız. Kitaplarda yazıyor da onu da anlayamayız. İlle bizim aklımız, fikrimiz; mal, mal, mal, para, para, paradır. Para nereden gelirse gelsin ona bakarız. Bu devirde insanlar ekseriyetle hiç helâlini, haramını düşünmüyor. Gözlerini bir hırs bürümüş, dünyadan zühd yok.

Münebbihât diye bir kitap var, İbn-i Hacer el-Askalânî'nin. Burada bir hadîs-i şerîf karşımıza geldi, orada da çeşitli hadislerden çeşitli yerlerde gelmiş. Terceme eden zât-ı muhterem hemen altına not düşmüş;

“—Buradan kasıt şudur, budur.”

Peygamber Efendimiz istememiş işte, bunun ötesi var mı? Anlaşıyor. Parayı pulu sen istiyorsun ama Peygamber Efendimiz pek istememiş.

Cebrâil AS geliyor:

“—Yâ Rasûlallah, Allah gönderdi beni, istersen şu Medine-i Münevvere'nin dağlarını sana altın edeyim!” buyuruyor.

“—İstemem. Ben bir gün tok olayım, Allah'a şükredeyim; iki gün aç olayım, sabredeyim, oruç tutayım, öyle ecir kazanayım.

İstemem.” demiş.

Peygamber Efendimiz hasırın üstüne yatmış. Hz. Ömer gelmiş. Uyanmış. Bakmış ki yüzünde, elinde hasırın izleri kıpkırmızı iz bırakmış. Yatak değil, yumuşak değil; hasır. Onun o haline ağlamış. Demiş ki;

“—Yâ Rasûlallah, sen ki Allah'ın sevgili peygamberisin, bak şu haline. Halbuki Kisralar, Kayserler ne nimetlerin içinde yüzüyorlar.”

“—Ey Ömer, onlar öyle bir kavimdir ki onların alacaklarını bu dünyada, Allah onlara veriyor, âhirette bir şey yok; bizimkini âhirete tehir etmiştir.” demiş.

Onun için bizim gayemiz para toplamak, mal edinmek, devşirmek, zengin olmak, köşkler, saraylar yaptırmak değil.

Bizim gayemiz ne? Allah'ın rızasını kazanmak...

d. Sàlih Bir İnsana Sàlih Bir Mal

Ama dosta düşmana muhtaç olmayalım diye helâl kazanç sahibi olacağız. Allah helâlinden çok verirse onun da vazifesini bileceğiz, harcanacak yerlere harcayacağız. Yani zenginlik ayıp değil. Allah verirse verir.

Bazı kimseye Allah güldür güldür verir. O da bir imtihan.

Ebû Zerr-i Gıfârî RA şöyle rivayet etmiş:⁶

أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،
قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ،
ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالْأَجُورِ، يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي،
وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَيَتَصَدَّقُونَ بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ
وَلَا تَتَصَدَّقُ

(عَنْ أَبِي ذَرٍّ)

(Enne nâsen min ashâbi'n-nebiyyi SAS, kâlû li'n-nebiyyi SAS) Peygamber SAS Efendimiz'in ashabından bazıları, Medine-i Münevvere'nin fakirleri sızlana sızlana Peygamber SAS'e geldiler; (Yâ rasûla'llâh, zehebe ehlü'd-düsûri bi'l-ucûri) "Yâ Rasûlallah, zenginler sevapların hepsini aldı, götürdü. (Yusallûne kemâ nusallî) Bizim gibi namaz kılıyorlar. (Ve yesùmüne kemâ nesùmû) Bizim gibi oruç tutuyorlar. (Ve yetesaddakûne bi-fudûli emvâlihim)

⁶ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.297; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Mallarının fazlasını tasadduk ediyorlar, çok sevap kazanıyorlar; (ve lâ netesaddaku) biz tasadduk edemiyoruz.”

Bunun üzerine Rasûlüllah SAS Efendimiz şöyle dedi:⁷

أَفَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ مَا إِذَا فَعَلْتَهُ أُدْرِكْتَ مِنْ سَبَقِكَ،
وَلَمْ يُدْرِكْكَ مِنْ بَعْدِكَ، إِلَّا مَنْ نَفَعَلَ كَمَا فَعَلْتَ:
تُسَبِّحُ اللَّهَ دُبْرَكَ لِي صَلَاةٍ ثَلَاثٌ وَثَلَاثِينَ، وَتَحْمَدُهُ
ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتُكَبِّرُهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ

(Efelâ edüllüke alâ mâ izâ fealtühû edrekte men sebekake, velem yüdrikke men ba'deke) “Ben size bir şey tavsiye edeyim mi, onu yaparsanız sizi sevapta geçenlere yetişirsiniz, sizden sonrakilerden kimse de size yetişemez. (Illâ men feale kemâ fealte) Ancak, onlar da sizin yaptığınız bu tesbihleri yaparlarsa, size yetişebilirler.”

(Tüsebbihu'llàhe dübüre külli salâtin selâsen ve selâsîn) “Her namazın arkasından 33 Sübhâna'llâh, (ve tahmedühû selâsen veselâsîn) 33 El-hamdü li'llâh, (ve tükebbirühü selâsen ve selâsîn) 33 Allàhu ekber deyin!” diye tesbih tavsiye etmiş.

Sevine sevine gitmişler fukarâlar. Yani, onları söyleyince o kadar ecirlere ereceğiz diye.

⁷ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.466, no:6587; Ebû Hüreyre RA'dan.

فَفَعَلُوا ذَلِكَ، فَسَمِعَ الْأَعْنِيَاءُ بِذَلِكَ، فَفَعَلُوا مِثْلَ أَعْمَالِهِمْ. فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ قَالُوا مِثْلَ مَا قُلْنَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ

(ع. عن أبي هريرة)

(*Fefealû zâlike*) “Onlar bu tesbihleri çektiler. (*Fesemia’l-ağniyâü bi-zâlike*) Bir süre sonra zenginler de onların çektikleri tesbihleri duydular. (*Fefealû misle a’mâlihîm*) Zenginler de tıpkı onlar gibi bu tesbihleri çektiler.”

Bunun üzerine fakirler Peygamber SAS Efendimiz’e gelerek: (*Yâ rasûla’llah, kad kâlû misli mâ kulnâ*) “Yâ Rasûlallah,

zengin kardeşlerimiz de öğrenmiş, onlar da çekiyor bu tesbihleri, o sevabı onlar da alıyorlar.” dediler.

(*Fekâle rasûlü’llah SAS*) Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurdu:

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ

(الجمعة: ٤)

(*Zâlike fadlu’llâhi yü’tihî men yeşâ’*) “Bu Allah’ın fazl u keremidir, dilediğine verir.” (Cuma, 62/4)

Öyle zengin oldu mu, Allah verir.

Hız. Ebû Bekr-i Sıddîk çok zengindi. Hız. Osmân-ı Zinnûreyn çok zengindi, malını Allah yolunda verdi. Kıtılık senesinde 100 deve ticaret malı getirdi. Ticaret mallarını getirmeden önce Medine yolunda karşıladılar:

“—Bize devret, şu kadar kâr verelim!” dediler.

Vermedi; bütün malları fukarâyâ tasadduk etti. Bütün develeri kestirdi, etlerini dağıttı.

İnsanın gönlünde olmayıp da Allah yolunda harcamayı yapabiliyorsa, o zaman o insanın zenginliği zarar vermez.

Ne demiş Peygamber SAS bir hadis-i şerifinde:⁸

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ، لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ

(حم. حب. ك. طس. ش. ع. هب. كر. عن عمرو بن العاص)

(Ni'me'l-mâlû's-sâlih, li'r-racüli's-sâlih) “Sâlih, iyi bir insana helâl, sâlih bir mal ne kadar yakışıır.”

⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.197, no: 17798; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.6, no:3210; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.3, no:2130; Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, c.I, s.112, no:299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.291, no:3189; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.263, no:7336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.18, no:22628; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.91, no:1248; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.259, no:1315; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.186; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.316, no:1061; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.268, no:5284; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İslâhu'l-Mâl*, c.I, s.32, no:43; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.653; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.143, no:100019; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.257, no:6757; Beyhakî, *el-Âdâb*, c.III, s.86, no:791; Amr ibnü'l-As RA'dan.

Niye yakışır? Çünkü o onunla hayr u hasenât yapar; kibre, gurura harcamaz, zevke sefaya harcamaz, eğlence gecelerinde, pavyonlarda, şuralarda buralarda zâyi etmez.

İnşaallah anlatabilmişimdir. Allah kusurum varsa, affetsin...

e. Borçluya Mühlet Veren Kimse

Rasûlüllah SAS Efendimiz şöyle buyurdular:⁹

مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ عَنْهُ، أَظَلَّهُ اللهُ فِي ظِلِّهِ
يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ

(حم.م. عن أبي اليسر)

RE. 410/6 (*Men enzara mu'sıran ev vadaa anhu, ezallehu'llâhu fî zıllihî yevme lâ zılle illâ zılluhû*)

⁹ *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1821, no:2823; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.348, no:26199.

Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.295, no:5328; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.427, no:15560; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.424, no:5044; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.168, no:379; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.339, no:2588; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VII, s.11, no:22608; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.282, no:461; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.147, no:378; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.309, no:3215; Ebü'l-Yeser RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.127, no:1227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.359, no:8696; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.473, no:8906; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.IV, s.29; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.312, no:3218; Ebû Katâde RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve İbn Hibban'da; Ebu'l-Yusuf, Kâ'b ibn-i Amr es-Sülemî isimli sahabe, RA, Bedir'de bulunmuş sahabe, o rivâyet eylemiş. Ebu'd-Derdâ da rivâyet eylemiş, *radıya'llàhu anhüm ecmaîn...* Taberanî'nin rivâyeti de ondan.

Alacaklıya bir tavsiye, bir mükâfat...

(*Men enzara mu'sıran*) “Kim sıkışmış bir insana mühlet verirse.” *Enzara*, mühlet vermek demek. “Haydi, biraz daha sonra verirsin, acele etme bakalım!” diye. Kim bir sıkışmış, başı daralmış borçluya müddetini uzatıverirse...

Ya tehir ediyor, borcunu tecil ediyor; (*ev vadaa anhu*) yahut da “Haydi, ödeme, tamam, affettim, ziyarı yok.” diyor. Ondan o yükü kaldırıyor.

“—Tamam, artık borçlu değilsin, bağışladım.” diye kaldırıyor. Ya öyle yapıyor, ya böyle yapıyor.

Ne yapar Allah? (*Ezallehu'llàhu fî zıllihî*) “Allah onu gölgesinde gölgelendirir.” Ne zaman? (*Yevme lâ zıllê illâ zılluhû*) “O'nun gölgesinden gayrı gölgenin olmadığı günde, kıyamet gününde o kimseyi gölgelendirir.”

“—Allah'ın gölgesi ne demek?”

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bizim bildiğimiz hiçbir şeye benzemez. Güneşte durduğu zaman bu tarafta gölgesi olsun, o mânaya değil. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Arşı'nın gölgesi...

Çünkü siz nasıl terliyorsunuz, mahşer halkının tepesine güneş yaklaştırılacak. Terler kulakları hizasına çıkacak. Bir de heyecan var:

“—Kâr mı edeceğiz, zarar mı edeceğiz? Borçlu mu çıkacağız, alacaklı mı çıkacağız? Acaba ne günahlarım arz olunacak?” diye insanların ödleri patlayacak. Kimse kimseye bakamayacak. Kimsenin kimseye bakacak hâli olmayacak.

O günde bazı makbul kullar Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenecekler. Gölge, o gölge... Hem de nurdan minberlerin üstüne kurulup öyle gölgelenecekler. Arş-ı Âlâ'nın gölgesi gölge olacak. Gölge ki ne sefalı gölge... Onu kastediyor. Veyahut “Gölgeden murad, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin muhabbetidir, himayesidir.” diye de izahlar var.

“Kendisinin gölgesinden gayri gölgenin olmadığı günde, Allah o kimseyi gölgelendirir.” O güneşin altında bırakıp da onu ter içinde bırakmaz, sıkıntılardan kurtarır demek.

Onun için, gücünüz yettiğince borçluya merhamet edip, borcunu tecil ederseniz iyi olur. Veyahut baktınız çoluk çocuğu çok, gayret sarf ediyor, ödeyemedi; affediverirseniz iyi olur.

Ama bu devirde borcu ödememek mesleği olmuş, alacaklıyı dolandırmak mesleği olmuş insanlar da var. Bunu da dobra dobra söyleyelim.

“—Ben bu malı bu adamdan alırım, doksan bir vadeli bir senet veririm, alırım. Şimdi parayı ödemem. Doksan bir vadesi gelince ödemem. Ödemeyince icraya verir. Senet bankaya gider, ben protesto olurum, mahkemeye gideriz. Mahkemede ‘Borcum yok. Ödeyeyim, bir takside bağla hakim bey.’ derim, oradan da iki sene kazanırım. Onları verinceye kadar zaten

paranın yılda yüzde elliden iki sene, üç sene sonra benim çerez param kadar bir para olur. Ben onu öderim, mal da benim yanıma kâr kalır. Böylece bedavadan, kestirmeden epeyce bir para sahibi olurum.”

Bu hesabı herkes yapıyor. Benim gibi ticaretten anlamaz bir hoca bile duymuşsa bunu... Ticaret erbabı bu işin gediğini, incesini, her şeyini biliyor. Onun için işi gücü karşı taraftan borç para alıp aradan geçen zamanda paranın değerinin düşmesinden bilistifade keyif çatmak.

Peki, sen o parayı versen de o alacaklı o keyfi çatsa daha iyi değil mi? Sana bir iyilik yapmışsa niye pişman ediyorsun, burnundan getiriyorsun?

Getirir. Bu devrin insanı, yani borçlusu da, alacaklısı da, kötülerinden illallah! Öyleleri de vardır.

Onların yüzünden hakikaten burada namus ehli bir kimse aç açık kalır, çoluk çocuğuna içmek için su bile götürecektir hâli kalmaz; kimse de borç vermez. Bilir ki borcu verdiği zaman, bir sene sonra borcunun parası geri gelse şu kadar olacak, bu kadar olacak... Karz-ı hasen müessesesi böylece öldürülmüştür. Suistimal ile, kötülüklerle kimse kimseye borç para vermez duruma gelmiştir. Kötülükler kötülükleri meydana getiriyor, işte görüyorsunuz.

Buna benzer bir hadîs-i şerîf de peşinden geliyor:¹⁰

---

¹⁰ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.304, no:172; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا بَعْدَ حُلُولِ أَجَلِهِ، كَانَ لَهُ بِكَ لِي

يَوْمٍ صَدَقَةٌ

(خط. عن زيد بن أرقم)

RE. 410/7 (*Men enzara mu'siran ba'de hulûli ecelihî, kâne lehû bi-küllî yevmin sadakaten*)

Borçlu bir kimsenin müddeti dolmuş; ödeyecek, ödeyemedi. Sahibi de diyor ki; “Haydi sana şu kadar daha mühlet verdim.”

Ne olur? (*Kâne lehû bi-küllî yevmin sadakaten*) “O mühleti veren alacaklı için, her gün karşılığında o kadar sadaka vermiş gibi sevap olur.”

“—Kaç bin lira alacağın vardı?”

“—200 bin lira hocam.”

“—Ne kadar erteledin?”

“—İki ay daha te'cil ettim.”

“—Sana mübarek olsun; 60 gün 200 bin lira sadaka vermiş gibi ecir kazanacaksın!”

Yani, her gün için sadaka oluyor. Bu da borcu tehir etmenin sevabını gösteren bir şey...

f. Nimet İçin Hamd, Rızık İçin İstiğfar

Bu, Hz. Ali Efendimiz'den rivâyet edilmiş bir hadîs-i şerîftir. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹¹

¹¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.218, no:15409; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.23, no:1595; *Câmiü'l-Ehadis*, c.XX, s.83, no:21564.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.441, no:651; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.230, no:1566; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.180, no:1219; Hz. Ali RA'dan.

مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً فَلِيْحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ
اسْتَبْطَأَ الرِّزْقَ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ، وَمَنْ حَزَبَهُ أَمْرٌ
فَلْيَقُلْ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

(هـب . خطـه . عن علي)

RE. 410/8 (*Men en'ama'llàhu aleyhi ni'meten felyahmedi'llâh, ve meni'stebtaa'r-rizka felyestağfiri'llâh, ve men hazebehû emrun felyekul: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.*)

(Men) “O kimse ki, (*en'ame'llàhu aleyhi ni'meten*) Allah ona bir nimet vermiş, ihsan eylemiş; (*fe'l-yahmedi'llâh*) Allah'a hamd etsin!”

“El-hamdü lillah, yâ Rabbi verdiğın nimete hamd ü senâlar olsun... Ben buna layık değildim; fazlından, kereminden ne güzel ihsan ettin. Sen ne yücesin yâ Rabbi! Ne cömertsin yâ Rabbi! Ben sana isyan ediyorum, sen bana ikram ediyorsun. Ne büyüksün yâ Rabbi! Dünyanın insanları, bir insan bir insana kötülük yaptı mı intikam almak peşinde koşar. Ben her gün sana bin defa isyan ediyorum, sen rızkımı kesmiyorsun. Bu akşam sofranın hâli ne yâ Rabbi! Şu nimetlere bak, yine nimetlerle doldurmuşsun. Sanki isyanıma karşı çok veriyormuşsun gibi...”

Yani halimiz hep öyle. Sabahtan akşama, gece gündüz işleri isyan kamu; işimiz gece gündüz günah, ma'siyet ama Allah rızkı hiç kesmiyor.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.259, no:6442; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.85, no:21569.

Hah, böyle bir rızkı gördü mü “*El-hamdü li’llâh!*” desin; bilsin ki Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin büyüklüğünden, bizde bir şey olduğundan değil. Velev sabahtan akşama ibadet eden bir insan olsa...

“—Hocam, ben senin bildiğin gibi bir insan değilim.” Mâşaallah, nasılsın?

“—Ben sabahleyin camiye girerim, gece yarısına kadar ibadet ederim, tesbih çekerim, Kur’an okurum, hayır ederim, hasenât ederim...”

Öyle bile olsa Allah’ın nimetlerinin hangisini karşılayacaksın? Göz nimetinin bedelini mi ödeyeceksin, kulak nimetinin mi, akıl nimetinin mi, fikir nimetinin mi, müslümanlık nimetinin mi? Senin yaptığın hangi nimetin karşılığıdır?

Bir adam sabahtan akşama çalıştığın zaman, kaç para veriyor sana dünyada? Sabahtan akşama kadar ırgat gibi çalışıyorsun, taş taşıyorsun, harç yapıyorsun, sırtında çıkartıyorsun; kaç para veriyor?

İki bin lira veriyor, üç bin lira veriyor. Beş bin verildiği zaman insanın hoşuna gidiyor. Hele on bin verilse; insan “Vay be, dünyada ne cömert insanlar var, on bin veriyor!” der. Bir gün çalışıyorum, on bin veriyor.

Sen Allah’ın verdiği nimetlere bak. Yani velev sabahtan akşama ibadet etsen yine onun karşılığı olmaz, demek istiyorum. Kaldı ki bizim işimiz gece gündüz isyan. Onun için hamd etsin. *El-hamdü lillah* desin. Bu duygular içinde haddini bilsin, hâlini bilsin, Allah’ın lütfunu, keremini bilsin. Hamd etsin, bir.

(*Ve men istebdea'r-rızka*) (*ya'nî teahhara*).
“Kimin rızkı geride kalırsa, yani biraz eli darlaşırsa; rızk gelmedi, biraz sıkıntıya düştü, aç açık kaldıysa; (*fe'l-yestağfiri'llâh*) ‘Estağfiru’llah el-azîm, Allah’tan afv u mağfired dilerim!’ diye tevbe istiğfar etsin.”

Biraz eliniz sıkışırsa, geçim sıkıntısı olursa tevbe ve istiğfar. Bir nimet gelirse “El-hamdü lillâh” diye hamd ü senâ...

Üstübdia diye de okunabilir, nâib ani'l-fâil okunur rızk, öyle de olur. “Rızk bir kimseye geciktirilirse” mânasına da böyle okumak mümkün.

(*Ve men hazebehû*) “Bu ‘be’ ile dir.” demiş. Ama ‘nun’ ile de rivayeti var. Yani *ehemmehû, iştedde aleyhi* mânasına. Kime bir iş, gam kasâvet verirse, başına bir sıkıntı olursa, ona tahammül etmek zor gelirse, öyle bir hal başına gelen insan da ne diyecek?

“*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh*” diyecek.

Üç tane mânevî ilaç:

1. Nimete, rızka mazhar olursan, “*El-hamdü li'llâh*” diyeceksin.
2. Nimet, rızık biraz gecikir, daralırsan, “*Estağfiru’llah*” diyeceksin.
3. Bir iş seni biraz sıkıştırırsa, o zaman da, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*” diyeceksin.

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh, Arş-ı Âlâ'nın altındaki hazinelerden bir hazinedir.

Bunu söyleyebilmek için insanın öyle sağlam bir imanı olması lazım ki...

(Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh, lâ havle an ma'siyeti'llâh illâ bi-kuvveti'llâh, ve lâ kuvvete alâ taati'llâh illâ bi-tevfîki'llâh)

Mevlâ hidayet etmeyince, yardım etmeyince günahlardan dönüp hak yola girmek mümkün değil. Mevlâ tevfîkini refîk etmeyince hayırlara, ibadetlere güç yetirmek, onlara gitmek, onları yapabilmek mümkün değil. Her şey ondan, her lütuf ondan...

Allah-u Teâlâ hazretleri dilerse öne alır, dilerse arkaya; dilerse yükseltir, dilerse alçaltır; dilerse zengin eder, dilerse fakir eder; dilerse hor zelil eder, dilerse aziz eder.

Yusuf AS hapisteydi, hapishânedan çıktı, Mısır'a aziz oldu, Azîz-i Mısır oldu. Allah diledi. Firavun, Mısır mülkü kendisinde olan bir insandı, Allah onu hor zelil etti, baş aşağı eyledi. Karun, nimetler içindeydi, Allah onu yerin dibine batırdı.

Yunus Emre'nin dediği gibi:

Tez çıkarırlar fevka'l-ulâya.

Şol İsâ gibi dünya koyanı.

Tez indirirler tahte's-serâya,

Şol Kàrun gibi dünyâ seveni.

Dünyayı terk edip zühd içinde olanı Hz. İsa gibi göğe çıkartırlar. Karun gibi dünyalık peşinde koşup kibir edeni de, yerin dibine geçirirler. Kaide böyle.

Hepsi Allah'tan. Onun için, *(Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh)* “Yâ Rabbi bildim ki güç, kuvvet, her şey sendendir; sana teslim oldum.” Bir teslimiyet ifade ediyor bu.

İnsan, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne, "Tamam yâ Rabbi, teslim oldum, her şeyin senden olduğunu bildim!" diyor; onun bereketine Allah onun üstüne gelen o şiddeti def eder, onu rahata kavuşturur. Hem maddeten kavuşturur, hem de huzur ve teselli vermek bakımından kavuşturur. Ne gelirse gelsin...

Felek her türlü esbâb-ı cefasın toplansın gelsin;

Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azimetten.

"Ne kadar belâsı, derdi varsa toplansın gelsin, korkmam." demiş ya şair. Bizim öyle bir şey dediğimiz yok da, hani öyle bir babayiğit çıkıp diyebiliyorsa neden?

Allah'a dayandı mı der insan. Allah'a dayandı mı, dünya gözüne görünmez.

"—Bütün insanlar toplandı, orduyu çektiler, sana doğru geliyor." denilince;

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

(Âl عمران: 173)

"*Hasbuna'llâhu ve ni'me'l-vekîl.*" [Allah bize yeter, biz ona tevekkül etmişiz; o ne iyi vekildir.] (Âl-i İmran, 3/173) dediler.

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)

İşte imandan olduğu için bunu böyle dedi mi şimşekler çıkar, ne hayırlar olur, Allah onu sıkıntılarından kurtarır.

g. Lâ Havle ve Lâ Kuvvete İllâ Bi'llâh

Bu hadis-i şerifi Ukbetü'bnü Âmir el-Cühenî RA rivâyet eylemiş. Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerife göre buyurmuş ki:¹²

مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً، فَأَرَادَ بَقَاءَهَا، فَلْيُكْثِرْ
مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. ثُمَّ قَرَأَ: وَلَوْ لَا
إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

(طب. عن عقبه بن عامر)

RE. 410/9 (*Men en'ame'llâhu aleyhi ni'meten, feerâde bekàehâ, fe'l-yüksir (yükessir de okumak mümkün) min kavli lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh; süme kara'a: Ve levlâ iz dehalte cenneteke kulte mâ şâ'llah, lâ kuvvete illâ bi'llâh*)

(*Men en'ame'llâhu aleyhi ni'meten*) “Kime ki Allah bir nimet ihsan eylemiştir. (*Feerâde bakaahâ*) O kimse de o nimet kendisinde kalsın, elinden kaçmasın istiyor.”

“—Çok şükür yâ Rabbi, bunu bana verdin, beni bundan mahrum eyleme. Attan indirip eşeğe bindirme. Varlıktan sonra darlığa düşürme, yokluğa düşürme.” diye o nimetin kalmasını istiyor. Sımsıkı yapırsa yine kaçır. Nimet kaçacak oldu mu, balık gibi kaçır insanın elinden.

¹² Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.310, no:859; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.56, no:155; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.682, no:1955; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.122, no:16909; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.84, no:21567; RE: 410/9.

Ne yapacak, çare ne? Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

(Fe'l-yüksir) “Çoğaltsın... (Min lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh) Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh sözünü çok söylesin, o zaman o nimet elinde kalır.” Allah, bu söylediği dua bereketine o nimeti elinden çekip almaz. *Lâ havle ve lâ kuvvete illa bi'llâh* desin.

Sonra Peygamber Efendimiz Kur'ân-ı Kerîm'de, Kehf Sûresi'ndeki ayet-i kerimeyi okumuş ki, orada şöyle buyruluyor:

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَ كَقُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ
إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرْبِيَّ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا

(الكهف: ٣)

(Ve levlâ iz dehalte cenneteke kulte mâ şâa'llâhu lâ kuvvete illâ bi'llâhi in terani ekalle minke mâlen ve veledâ) (Kehf, 18/39)

İki kişi var, bahçeleri var. Bir tanesi diyor ki;

“—Benim senden daha çok malım var, mülküm var, bahçem daha iyi.”

Karşısındaki ârif zât da diyor ki;

“—Keşke böyle böbürlenmesen... Bahçene girdiğin zaman; ‘Mâ şâa'llah, Allah vermiş. Mâ şâa'llah, şu nimete bak. *Lâ kuvvete illâ billâh*, Allah'tan gayri kuvvet yoktur. Ben yoksa buna güç getirebilir miydim? Bu bitmeseydi bitirebilir miydim? Bu meyveler olur muydu?

Allah'ın lütfu.' deseysin. Görmüyor musun ki benim malım, mülküm senden az. Böyle desen daha iyi değil mi?"

O ayet-i kerimeyi zikrederek, Peygamber Efendimiz oradan delil göstererek bize diyor ki:

“—Nimetin kalmasını isteyen *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh* sözünü çok söylesin!”

“—E hocam, o zaman lafla işler düzeliyor?”

İşler lafla düzelmiyor da, Allah'ın emrine uymakla düzeliyor. Allah'ın çalış dediği yerde çalışacaksın, dua et dediği yerde dua edeceksin. “Şöyle dua edersen, veririm.” dediği yerde verir. Lafla da verir, çalışarak da verir.

Vermeyince vermez. Çalışınca da vermez, lafla da vermez. Tehdit de etsen vermez.

Veren o olduğu için sözle de verir, gözyaşıyla da verir, yalvarınca da verir, duayla da verir. Her türlü şekilde verebilir, hepsi ondan... Ondan olduğunu bilersen, Allah sever ve ihsan eder.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi kendisine öyle candan bağlananlardan eylesin... Verdiği nimetlere şükredici eylesin... Kendisini zikredici eylesin...

O Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh nedir?
Zikirdir.

“—Hocam, ikide birde hep zikre getiriyorsun sözü...”

Ben getirmiyorum, hadisler getiriyor. Ben hadis-i şerifleri alfabetik sırasıyla okuyorum.

Bak görüyorsunuz, dinimizin kaç yerinde, hadis-i şerifin kaç tanesinde zikrin ehemmiyeti ortaya çıkıyor. Demek ki büyüklerimiz –Allah bizleri şefaathlerine nâil eylesin– bu dini güzel öğrenmişler de bize doğru öğretmişler.

Dilimiz zikirli olacak, kalbimiz şükürlü olacak.

Allah bizi zikrinde, şüküründe dâim etsin... Kendisine güzel kulluk yapmayı nasib eylesin... Kendisine tam tevekkül etmeyi nasib eylesin... Üzerimizdeki nimetleri dâim eylesin... Bizi iki cihanda izzet sahibi eylesin... Zillete düşürmesin... Nimetleri verdikten sonra bizi mahrumiyete uğratmasın... Hidayetten sonra küfre düşürmesin... Kabulden sonra kapısından kovmasın, reddetmesin... İki cihanın hayrına nâil eylesin... Lütuf, kerem onundur.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

07.10.1984 - İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

